

Капранов С. В.

ORCID: 0000-0003-0320-0991

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник,

старший науковий співробітник відділу

Азіатсько-тихоокеанського регіону

Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського

Національної академії наук України

м. Київ, Україна

НАСИЛЬСТВО І НЕНАСИЛЬСТВО У РАННІЙ ДАОСЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ (НА МАТЕРІАЛІ «ДАО ДЕ ЦЗІНУ»)

Ключові слова: насильство, ненасильство, даосизм, китайська філософія, «Дао де цзін».

Глобальні виклики сучасності вимагають уваги до проблеми насильства і пошуку шляхів відмови від нього. Особливо актуальною сьогодні є ця проблема для нашої країни. У зв'язку з цим важливо звернутися до досвіду людства, зокрема, до осмислення цієї проблеми у філософських традиціях різних культур. З цього погляду цікавий матеріал можна знайти у китайській класичній філософії.

Як відомо, вона склалася у період Чуньцю – Чжаньго (VIII – III ст. до н.е.), коли Китай був охоплений міжусобними війнами, що обумовило важливість для тогочасних мислителів теми насильства і ненасильства. Серед них особливо глибокою і багатоплановою трактовкою цієї проблематики вирізняються представники даоської школи. У даоській думці проблема насильства і відмови від нього поставлена у кількох аспектах. По-перше, це ставлення до війни, як найбільш жорстокої форми насильства. По-друге, це питання про припустимість і доцільність застосування насильства у державному управлінні. По-третє, це насильство людини над природою. Нарешті, варто виділити ідею ненасильства людини щодо самої себе, щодо власної природи. У зв'язку з цим важливими є даоські концепції увей і цзижань. У нашій доповіді ми звертаємося до найважливішої філософської пам'ятки раннього даосизму – «Дао де цзін». Цей твір справив величезний вплив на розвиток не лише філософської думки Китаю та інших країн Східної Азії, а й загалом на культуру цього регіону; він також привернув увагу багатьох західних інтелектуалів. Ми розглянемо, яким чином зазначені аспекти насильства трактуються у «Дао де цзіні».